

לז:

עין משפט
גז מוצה

מסורת הש"ס

16 [ממנו: טו] דברים יב: [טז] חלה פ"א [מיון] נפיות
פ"ה מ"ג: [ז] ז"ל ר'
יוחנן: [ד] ופי' מופ'
לחיות: טו: ד"ה תר"א,
טו: טוה ל"ג: [ו] [בתנאי
טו].

תורה אור השלם

1. והיה באבלם מלחם
ה'אין חרשו תרומה
ליהוד: בכבוד טו יט
2. בשביר לבם מטה
לחם ואפו עשר נשים
לחטוב בתנור אפר
והשיבו לחמכם במשקל
ואבלתם ולא תשקעו:
ויקרא כו כו

מוסף רש"י

אחד שלא יטול פרום.
אחד שלם משמע פחות
עו. מנח"י. כמאן
דפרשא דמיא. שאין
אפיה כל גרסה לעיני דאין
חוטט נמשכס ממנה
מפרשא דמיא לפי
שפרכס כממנוטליס אחיה
טעם ע"ה. לדברי ר'
מאיר פטורה מן
החלה. דמכיו ערמומיס
יהי דנבטה היל' ופשיג'
דאיכא היתר אכלה. כיון
דלת דין שחר ממון
לא דדייה היל' ופשיג' דר'.

כל שעה פרק שני פסחים

אחד מכל קרבן. תרומה לה' לכהן הזורק וגו'. ארבעת מינין היו
זה של עשר עשר מלות ומכל מין ומין טמן אחד לכהן והשאר
לבעלים וכתיב אחד שלא ימן לו פרוסה: המעשה. החליטה:
עוטרין. מן החלה: מונגשין. רוחמין: וטנא קמא כו. ברישא
מהדר גמרא לפירושא דברייתא דלא
מהי משנשמת והדר מקיס מילתיה
ומותיב מיוצחא מינה לרבי יוחנן:
כמחוקק בוו. כלומר המחייב בוו
מחייב בוו והפותר בוו פותר בוו
ורשא דמפיך פלוגמיהו לאו מדא
מנא אמריכו וקשין אהדדי ומי
שנה ז' לא שנה ז'. האי מנא אית
לי' דמחומרי נית שמאי ומקולי נית
הלל היא ומנא מליטה והוא הדין
למעשה והאי אית ליה דמקולי נית
שמאי וחומרי נית הלל היא ומנא
המעשה והוא הדין לחליטה:
סכרא. קשין אהדדי: סנא קמא
סכר מעשה אילנס חייבין. והכי

אחד מכל קרבן אחד שלא יטול פרום
והכא כמאן דפרישא דמאי קמ"ל מיתבי
המעשה בית שמאי פוטרו וכו' מחייבין
החליטה בית שמאי מחייבין ובית הלל
פוטרו איהו המעשה ואיהו החליטה
המעשה קמה שעל גבי מוגלשין החליטה
מוגלשין שעל גבי קמח ר' ישמעאל ב"ר
יוסי אמור משום אביו זה וזה לפטור
ואמרי לה יזה וזה לחיוב והכמים אמרים
אחד זה ואחד זה עשאן באילנס פטור
בתנור חייב ותנא קמא מאי שנא המעשה
ומאי שנא חליטה אמר רב יהודה אמר
שמואל וכן א"ר יהודה ואיתימא ר' יהושע
בן לוי במחלוקת בוו כך מחלוקת בוו ויתברא
מי ששנה זו לא שנה זו קתני מיהת וחכמים
אומרים אחד זה ואחד זה שעשאן באילנס
פטור בתנור חייב תויבתא דר' יוחנן אמר
לך ר' יוחנן תנאי היא דתנאי יכול היא
מעשה וחלוטה חייבין בחלה ת"ל ילחם ר'
יהודה ואמר אין לחם אלא האפוי בתנור
ר' יהודה היינו תנא קמא אלא לאו מעשה
אילנס איכא בנייהו תנא קמא סבר מעשה
אילנס חייבין ור' יהודה סבר מעשה אילנס
פטורין לא דכולי עלמא מעשה אילנס
פטורין והכא כגון שחור ואפאו בתנור קא
מיפלגי דתנא קמא סבר כיון שחור ואפאו
בתנור לחם קרינן ביה ור' יהודה סבר
אין לחם אלא האפוי בתנור מעיקרא וכיון
דמעיקרא לאו בתנור אפייה לאו לחם הוא
אמר רבא מאי טעמא דר' יהודה דכתיב
ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד לחם
האפוי בתנור אחד קרוי לחם ושאיין אפוי
בתנור אחד אין קרוי לחם יתיב רבה ורב
יוסף אחוריה דרבי יורא ויתבי ר' יורא קמיה
דעולא אמר ליה רבה לר' יורא בעי מיניה
מעולא הדריב מבפנים והרתיה מבחוץ מהו
אמר ליה מאי אימא ליה דאי אמינא ליה אמר
לי הי יהו מעשה אילנס א"ל רב יוסף לרבי
יורא בעו מיניה מעולא הדריב מבפנים ואבוקה
כנגד מהו אמר ליה מאי אימא ליה דאי
אמינא ליה אמר לי רוב עניים עושין לאו
רב אסי עיסה של מעשר שני לדברי ר' מאיר
פטורה מן החלה לדברי חכמים חייבת בחלה
מצות

ותנא קמא מאי שנא החליטה. תימה לר"י מאי קבע מינה נימא
דמר סבר עילאה גבר ומר סבר תמאה גבר ומירך ר"י
דקפסיק ומי אע"ג דלית ביה אלא שיעור חלה ממומלס ולהכי קבעי
מ"ש דבין עילאה גבר ובין תמאה
גבר אי אפשר שלא יתכשל
מעט ממנו וחסר ליה משיעוריה:
אמור ר' רבי יוחנן תנאי היא
דתנאי. לא אילטרין
לאשכחו תנאי אלא ליתנא דלמרי
לה זה וזה לפטור אבל ליתנא דזה
זה לחיוב איכא תנאי נהך ברייתא
גופא דע"כ הא דמחייבא היינו
באילנס דאי נחטור אבל באילנס
פטור א"כ ר' ישמעאל צרכי יוסי
היינו תממיס: דכולי עלמא
מעשה אילנס פטורים. ספק ר"ח
כר"ל מדקלמנר דכולי עלמא מעשה
אילנס פטורין ועוד דיתבי רבה ורב
יוסף אחוריה דר' יורא אילנא דר"ל
מיירי ולר"י נראה דכר' יוחנן קי"ל
מדלא תשיב לה בהחוק (יבמות לו).
צדדי ג' דהלכס כריס לקס לגבי רבי
יוחנן ואמר ר"י דעל ידי משקה
צירושלמי דמסכת חלה צפרק קמא
דחלה אמר ר' יוחנן כל שאזור מהלך
תחמו חייב בחלה ומצרכין עליו
המוציא ולחם יולא זה ידי מוצמו
פטור ר"ח לקיט אמר אינו חייב
בחלה ואין מצרכין עליו המוציא ואין
אדם יולא זו ידי מוצמו צפסא ואמר
ר' יוחנן ובלבד שיאה על ידי משקין
ואמר רבינו תס דדווקא צלילתו
רבה פלגי דר' יוחנן סבר אפייתו
באילנס עושהו לחם ומייב סבר
ור"ל סבר אין עושהו לחם ופטור
אבל צלילתו עשה כולי עלמא מדוי
חייב בחלה אפי' על ידי משקה דהא
מיוי חלה הוא משמע נגללו כדמוכח
נכמה דוכתי וכן משמע נכמ' חלה
(פ"ה מ"ה) דתנן עיסה שחלתה
וסופה סופגין פטורה מן החלה
שחלתה סופגין וסופה עיסה
שחלתה עיסה וסופה סופגין חייבת
בחלה וגרלה לרבינו תס דהכי נמי
מצרכין עליו המוציא ומציא ראוה
מנחות (דף ע"ה) ומכילד מצרכין
(נכסת לו) דלמנר היה עומד ומקריב
מנחה צירושלמי אמר שהיינו נעלו
לאוכלו אמר המוציא וקפסיק ומי
כל המנחות אפי' מנחת מחבת
ומרחשה אע"פ שמתגונג בשמן ואין
סכרא להלק בין מים לשמן א"כ על
לפגולו ופניטלטי"י אמר בורא מיי
מונות ועל גלוטוי וירכ"ל מצרכין
המוציא ועל אופלטק"י נראה שאין
מפרישין ממנו חלה אפילו יש הרבה כול
אחד כשיעור חלה אע"פ שהסל מלרסן לחלה ואע"ג דטרייתא אמרינן צילד מצרכין (טס) דחייב
בחלה ומצרכין עליו בורא מני מונוות הוא כדמפרש התם דנוכלא בעלמא הוא ואינו סוגד הלכ ורבינו תס היה אמר דלף על גרימול"י
אין מצרכין המוציא דלית ביה מורייתא דהמא חף על גב דמסתמא חייב בחלה: לחם שאין אפוי בתנור אחד. ואם תאמר מנלן לחלק
בין צלילה רכה ובין צלילה קשה והלא אינו מליה לר' יהודה אלא נאפוי בתנור אחד ואומר רבינו תס דהכי פירושו לר' יהודה לחם האפוי
בתנור וכו' לחם שרגילין לאפות נחטור היינו צלילתו קשה: הדריב מבפנים והרתיה מבחוץ מהו. לפ"ה דמפרש דמיירי באילנס
מינה אס כן תנאי סבר רבה דפלגי רבי יוחנן וריש לקיש ע"כ בהדריב מצרכין ומכפנים והרתיה מצרכין אס כן מאי מיעביא ליה לרב יוסף פטר
הכי הדריב מבפנים ואבוקה כנגד מהו וגרלה לר"י דהכא בהדריב בתנור מיירי ומיעביא ליה כיון דתנור הוא לא חשיב מעשה
אילנס או דילמא לא שנה ולרב יוסף מיעביא כשהדריב בתנור ולא הסיקו אלא מתכשל מהיסק שכנגדו וכן פירש רבינו חננאל:

רבינו הגנאל

ח"ס המעשה שהיא קמח
על גבי מוגלשין, פירוש
מוגלשין מים דוחמין,
בית שמאי פוטרו וכו' ויה
מחייבין החליטה שהיא
מוגלשין על גבי הקמח,
ביש מחייבין בית פוטרו.
ר' ישמעאל אמר שיהיה
אביו כו. קתני מיהת
וחכמים אמרים בין
מעשה בין החליטה עשאן
באילנס פטורין בתנור
חייבין. קשיא לר' יוחנן.
אמר לך ר' יוחנן תנאי
היא, וכן סידרוא במסקנא
המעשה בין החליטה עשאן
וכו' מחייבין והוא הדין
לחליטה, ותנא אחר שנה
החליטה ב"ש מחייבין
וכו' פטורין. והוה פירוש
תנאי מי ששנה זו לא
שנה זו, אלא תרי תנאי,
וכל חד מנייהו רישא
ויספא אחר קתני לה
ופשוטה היא, ודחיק לא
כולי עלמא מעשה אילנס
פטורה, והכא כשחור
ועשאן בתנור, ח"כ סבר
כיון שחור ואפאו בתנור
לחם קרינא ביה, ור' יהודה
סבר אין לחם אלא האפוי
בתנור בלבד מעיקרא,
כלומר מתחילה ועד סוף.
אמר רבא מאי טעמא
דר' יהודה כו. ואסיקנא
הדריב מן התנור מבפנים
והרתיה מבחוץ היינו
מעשה אילנס, הדריב
מבפנים ואבוקה כנגדו
רוב עניים עושין כן.
אמר ר' אסי עיסה של
מעשר שני לדברי ר' מאיר
פטורה מן החלה לדברי
ר' יהודה חייבת בחלה.